



**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 24. oktober 2013 truffet vedtak i

Sak nr: 49/13 (arkivnr: 201300316-20)

Saken gjelder: Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett

Utvалgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Bitten Sveri

Bitten Sveri møtte som varamedlem for Bjørg Tørresdal, som hadde forfall.

Offentlighet: Vedtaket er unntatt offentlighet, jf. offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13.

Vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder dommerens prosessledelse og saksbehandling.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

A har i brev av 4. juni 2013, registrert innkommet 6. juni, klaget på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt B, som ved brev av 25. september 2013 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre bedt om uttalelse fra prosessfullmektigene. Begge prosessfullmektigene har avgitt uttalelser. Domstolleder, sorenskriver C, ved X tingrett er orientert om klagen, og har avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Bakgrunnen for klagen er en tvist om adgangen til å kreve skifte av et uskiftebo når gjenlevende ektefelle forsømmer sin oppfostringsplikt. Hovedforhandling ble holdt 4. mars 2013. Klager var saksøker, og innklagede var dommer i saken.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede dommer ble satt på saken kort tid før hovedforhandlingen. Før han hadde satt seg inn i saken, ga han klar beskjed om at saksøker "jobbet i motbakke". Før hovedforhandlingen avviste innklagede ytterligere bakgrunnsinformasjon og anmodning om utsettelse. Innklagedes atferd var preget av forutinntatthet, partiskhet og respektløs opptreden overfor henne. Han opptrådte aggressivt, anklagende og krenkende. Han kom med beskyldninger om løgn. Under hovedforhandlingen var det stadige avbrytelser fra dommeren, og det var helt klart hva han ville høre og ikke høre. Saksøker fikk ikke anledning til å forklare seg om grov omsorgssvikt. Hun ble avbrutt og krenket i sin partsforklaring, mens motparten satt og hånflirte. Saksøkte fikk på sin side forklare seg uten avbrytelser. Dommeren demonstrerte ved sin atferd at han ikke "eier" rettsikkerhet, og han hadde ikke grunnlag for å avsi dom i saken.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede ber Tilsynsutvalget vurdere om klagen er for sent fremsatt og om klagen gjelder rettens saksbehandling (bevisavskjæring). På bakgrunn av at saken gjaldt spørsmål om forsømmelse av økonomisk oppfostringsplikt, ga innklagede innledningsvis i hovedforhandlingen uttrykk for hva som var sakens tema. En forklaring om at saksøker var seksuelt misbrukt av sin far ville ligge utenfor rammen for saken. Da saksøker startet sin forklaring med å si at hun var seksuelt misbrukt av sin far, valgte innklagede å avbryte forklaringen og sa at dette ikke var sakens tema. Innklagede valgte også å avbryte da bakgrunnen for dødsfallet til saksøkers bror ble et tema.

Dommeren har ansvar for at forhandlingene skjer i verdige former og at saken avgrenses til det som er relevant. Det er heller ikke fritt frem for å si hva man vil i en rettsal. Det virket ikke som saksøker var forberedt på hvilke rammer saken hadde. Han mener likevel at saksøker fikk god anledning til å forklare seg om det som var relevant i saken. Innklagede mener han tok hensyn til sakens tragiske bakgrunn.

Det er riktig at han overtok saken fra en annen dommer kort tid før hovedforhandling. Klagers påstander om at innklagede er medlem av Frimurerlosjen el. l. og har "bindinger" til saksøkte er uriktige.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Advokat D, som var prosessfullmektig for saksøkte, har ingenting å utsette på dommerens opptreden i saken eller hans prosessledelse. Spesielt for denne saken var at klager anførte forhold som ligger 30-40 år tilbake, og det var tydelig at klager hadde et stort behov for å forklare seg om denne perioden. Dommeren strakk seg langt for å gi klager en rettferdig prøving av saken sin. Klagers forklaring bar preg av at hun var sterkt engasjert, og mye av forklaringen gjaldt forhold som ikke var relevant for saken. Et eksempel på dette var da klager anførte at motparten var skyld i brorens død.

Klager har også fremsatt klage mot forliksrådets behandling av saken, mot saksforberedende dommer og mot egen advokat.

Prosessfullmektig – advokatfullmektig E – har i hovedsak uttalt følgende:

Han har full forståelse for at klager er opprørt over måten partsforklaringen forløp. Innklagede brøt flere ganger inn i klagers partsforklaring der han mente at hennes forklaring ikke var relevant. Partsforklaringen bar ikke preg av noen fri forklaring, men snarere nærmest munnhuggeri mellom saksøker og administrator. Ved en anledning uttalte administrator at «dette er ingen terapitime for deg.»

Domstolleder – sorenskriver C – har i korte trekk vist til at en aktiv prosessledelse innebærer at dommeren nødvendigvis må avbryte parter og nekte bevis ført, dersom forklaringer og bevisførsel omfatter forhold som ikke vedkommer saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Både klager og innklagede har bedt om å få forklare seg muntlig for utvalget. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å innkalle noen av partene til muntlig forhandling, da dette anses åpenbart unødvendig av hensyn til sakens opplysning, jf. domstoloven § 238 annet ledd.

1. Klagefrist

Rettsforhandlingene ble avholdt 4. mars 2013. Klagen er datert 4. juni 2012 og innkommet Tilsynsutvalget 6. juni 2013. Dersom det legges til grunn at posten ikke tar mer enn 1 dag, vil klagen være for sent fremsatt. Tilsynsutvalget legger til grunn at man ikke kan se bort fra at posten tar mer enn 1 dag, og at klagen dermed skal anses rettidig.

2. Forhold som kan danne grunnlag for anke

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klager har anført at saksbehandlingen og prosessledelsen har vært mangelfull.

Dette er et forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derved ikke kan vurdere. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder dommerens saksbehandling og prosessledelse.

3. Dommeradferd

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstolloven § 236 første ledd.

I forarbeidene til domstolloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv.”

Utvalget viser bl.a. til NOU 1999:19 side 325 flg, se side 326 første spalte, hvor følgende er uttalt:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”
 ... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord /uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”)

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget, om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Klager har gitt flere og forskjellige karakteristikk på dommerens adferd under hovedforhandlingen. For å kunne konkludere med at det foreligger klanderverdige forhold, må dette sannsynliggjøres. Ut over klagers påstand, er det ikke fremkommet opplysninger som støtter opp om klagers påstander. Klagers egen prosessfullmektig uttaler riktignok at dommeren avbrøt klager og avviste klagers ønske om å forklare seg om flere forhold omkring saken. Dommeren skal også ha uttalt i anledning en slik avbrytelse at «dette er ingen terapitime for deg».

Saksøktes prosessfullmektig har ikke støttet klagers anførsler.

Tidligere ektefelle til klager, F, har avgitt en kort støtteerklæring til klager, der han har uttalt at innklagede opptrådte partisk og behandlet klager nedlatende. Påstandene er ikke nærmere underbygget eller konkretisert.

Klager har også fremlagt flere erklæringer fra helsepersonell som beskriver hennes helsetilstand. Tilsynsutvalget kan ikke se at disse uttalelsene belyser dommerens opptreden i retten.

Tilsynsutvalget kan ikke se at de påståtte forhold er tilstrekkelig sannsynliggjort til å reagere med disiplinærtiltak overfor dommeren. De konkrete forhold som er påpekt, dvs. flere avbrytelser og nektelse av å forklare seg om forhold dommeren mente ikke vedgikk

saken, vil ofte kunne oppleves krenkende og sårende for en part. En dommer må bestrebe seg på å unngå at forklaringen gjennom en slik prosessledelse ikke blir unødvendig belastende. Som det fremgår av de siterte forarbeidene over, er det grov og ubehøvet opptreden fra dommerens side som kan gjøres gjenstand for disiplinær forfølgning. Videre bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk. Tilsynsutvalget kan ikke se at det er dokumentert slik opptreden fra dommerens side, eller at han har brukt ord og uttrykk som er av en slik karakter at det er i strid med god dommeradferd. Skulle dommeren ha uttalt seg slik prosessfullmektigen til klager hevder, så vil heller ikke en slik bemerkning, sett i sammenheng med de utfordringer dommeren må ha hatt i saken, være av en slik karakter at kravet til god dommerskikk er overtrådt.

Det er derved ikke grunnlag for å konkludere med at tingrettsdommer B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder dommerens prosessledelse og saksbehandling.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.